**Valvontaosasto** 13.10.2015

Eduskunta / Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

## Asia: HE 36/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

### Lausunnon antaja

Tulli, valvontajohtaja Mikko Grönberg, puhelin 04033 22679; mikko.gronberg@tulli.fi

### Lausunto:

Hallituksen esityksessä todetaan savukkeiden kokonaiskulutukseksi vuositasolla noin 5,2 miljardia savuketta, joista 4,5 miljardia koostuu Suomessa verotetuista savukkeista, noin 0,5 miljardia matkustajatuonnista ja loput noin 0,2 miljardia savuketta tuodaan vuosittain laittomasti. Tullin tilastojen mukaan tullin haltuun ottamien, laittomasti tuotujen, savukkeiden määrä on viiden viime vuoden aikana vaihdellut 3,8 ja 28 miljoonan savukkeen välillä. Haltuun otettujen savukkeiden määrä vaihtelee voimakkaasti vuosittain riippuen mm. vaihtuvista salakuljetusreiteistä ja –tavoista sekä ennen kaikkea suurten yksittäisten ilmoittamattomien savuke-erien löytymisestä tavaravirrasta. Lisäksi laittomien markkinoiden kokoon vaikuttaa lähialueiden hintatasosta riippuva matkustajatuomisten määrän kehittyminen.

Laittomien savukkeiden määrän on laskettu olevan Suomessa noin 3-5 % kokonaiskulutuksesta. Määrä on pysynyt suhteellisen vakaana useamman vuoden ajan, mikä on johtunut mm. maltillisista veronkorotuksista. Verrattaessa laittomien markkinoiden kehitystä niihin maihin, joissa on tehty suurempia veronkorotuksia tupakkatuotteisiin, Suomen tilanne on pysynyt selvästi parempana. Maltilliset veronkorotukset ovat myös osaltaan vakauttaneet tupakkaveron määrän tasaisen nousun, josta hallituksen esityksessä mainitaan poikkeuksena viime vuosi, jolloin osa kertymästä katsottiin siirtyneen vuodelle 2013. Niissä maissa, joissa on turvauduttu suuriin veronkorotuksiin, on myös pahimmillaan verokertymät notkahtaneet johtaen laittomien markkinoiden kasvuun ja siihen liittyviin yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Tupakkaveron korotuksilla vaikutettiin tehokkaasti tupakoinnin määrän kehitykseen aikana, jolloin rajat olivat vielä suljettuja ja ulkomaanliikenteen volyymit pienempiä. Nyt tämä ei ole enää mahdollista samassa määrin, koska EU-maiden väliset tupakan hintaerot ovat helposti matkustajien hyödynnettävissä. Suomessa tuli voimaan vuonna 2009 määrällinen maahantuontirajoitus, jonka mukaan toisesta EU-maastakaan ei saa tuoda kuin enintään 200 savuketta, ellei tuotteissa ole suomen- ja ruotsinkielisiä varoitusmerkintöjä. Tällä onkin voitu merkittävästi vaikuttaa matkustajatuontiin ja ilman mainittua rajoitusta verollisia savukkeita myytäisiin Suomessa huomattavasti nykyistä vähemmän.

On todennäköistä, että tupakkaveron korotukset ehdotetussa mittaluokassa tulevat lisäämään painetta sekä laittoman tuonnin että matkustajatuonnin lisääntymiselle. Vuonna 2016 voimaan tuleva tupakkalaki tiukentaa entisestään tupakkatuotteiden maahantuontirajoituksia ja se yhdistettynä tupakkaveron korotukseen tulee todennäköisesti kasvattamaan laittomien tupakkatuotteiden kysyntää. Laittomien markkinoiden mahdollisella kasvulla voi olla jopa negatiivinen vaikutus taupakkaveron kertymään, mikäli ilmiötä ei kyetä hallitsemaan Tullin valvonnallisilla ja rikostorjunnallisilla toimilla. Veromenetysten lisäksi laittomat markkinat murentavat osaltaan tupakkalain markkinointi- ja myyntikontrollia sekä vääristävät kotimaista kauppaa. Vaarana on myös laittoman kaupan lisääntymisen myötä väärennettyjen savukkeiden määrän yleistyminen kulutuksessa. Tulli pitää tärkeänä, että puolivuosittain toteutettavien tupakkaveron korotusten vaikutuksia verokertymään sekä laittomiin markkinoihin seurataan aktiivisesti.

Laittomien markkinoiden rahavirrat kulkeutuvat yleensä järjestäytyneen rikollisuuden taskuihin, millä puolestaan on vaikutuksensa rikollisten tahojen toimintaedellytyksiin. Pelkistetysti voidaan todeta, että mitä suuremmaksi eri alueilla saatavilla olevien tupakkatuotteiden välinen hintaero muodostuu, niin sitä houkuttelevammaksi myös näihin tuotteisiin kohdistuva laajamittainen ja järjestäytynyt rikollinen toiminta käy.

Mikko Grönberg
Valvontajohtaja